

MEMO

Aan : Leden voormalige stuurgroep (B)aanzet
Van : Michiel de Wind, trekker transformatie (B)aanzet naar innovatieve dagbesteding in Ede
Datum : 24 april 2020
Onderwerp : Visievorming innovatieve dagbesteding en werk
Bijlage : Opbrengst interne brainstorm “Samen maken we de visie”

In dit memo

Dit memo gaat over het resultaat van een brainstorm over de visie op innovatie van de dagbesteding in Ede.

Aanleiding

Eind 2019 is besloten om het aanbod (B)aanzet te transformeren naar innovatieve dagbesteding. Geen apart product meer maar waar mogelijk normaliseren van de principes van (B)aanzet in het reguliere aanbod. Tegelijkertijd willen we verder transformeren door de “keten van dagbesteding” uit te breiden, zowel naar dagbesteding in de Edese samenleving (de zgn. sociale basis) aan de ene kant als betaald werk aan de andere kant.

Methodiek

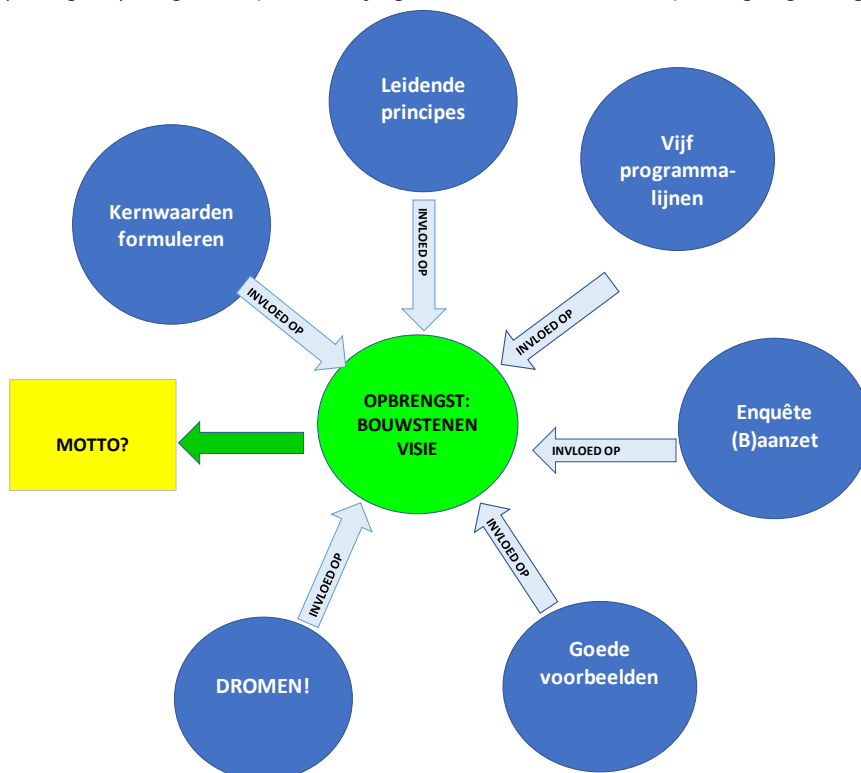
Het zwaartepunt van de uitvoering van de dagbesteding ligt vanzelfsprekend bij de aanbieders ervan. Daarom wordt als hefboom voor de transformatie de inkoop van dagbesteding gebruikt. Ede hanteert bij de inkoop de principes van Open House: aanbieders die voldoen aan de contractvoorwaarden kunnen gedurende de looptijd van het contract inschrijven en vervolgens opdrachten gegund worden. Elk jaar worden de contractvoorwaarden aangepast. Dit jaarlijkse proces loopt van 1 juni tot half december: van aanpassing van de bijlagen van het contract, via (nieuwe) inschrijving, beoordeling en gunning, tot inrichting van het berichten- en facturatieverkeer.

Visie opstellen

Het moet voor de aanbieders van dagbesteding duidelijk worden op basis van welke nieuwe beleidsvisie de uitvoering van dagbesteding vorm gegeven gaat worden vanaf 2021. Daarom is een proces van visievorming begonnen dat moet resulteren in een visie die de uitvoering van dagbesteding voor de volgende jaren gaat bepalen.

Gestart is met het ophalen van opvattingen over de werking van (B)aanzet bij zowel gemeentelijke betrokkenen (uitvoering en beleid WMO/Participatie) en aanbieders binnen (B)aanzet (uitvoerders en beleidsmakers/management). Dit is gebeurd met een enquête.

Vervolgens hebben beleid en uitvoering WMO/Participatie en Werkkracht! Ede ‘bouwstenen’ aangeleverd door zes thema’s (zie figuur) langs te lopen. In bijlage 1 staat daarvan de opbrengst gerangschikt.

Uit de opbrengst valt de volgende visie -in 1 A4- te destilleren die in deze fase als conceptvisie kan dienen.

Iedereen doet mee in de Edese samenleving

Iedereen kan meedoen in de Edese samenleving op het niveau dat hemzelf past. Wanneer een inwoner zich meldt met een ondersteuningsvraag maakt toeleiding naar betaald werk en participatie zoveel mogelijk onderdeel uit van het te bieden ondersteuningstraject. Eigen verantwoordelijkheid en zelfstandigheid van de inwoner zijn daarbij belangrijke uitgangspunten.

Partijen in de sociale basis worden aangesloten

Organisatie in de Edese samenleving houdt in dat partijen in de sociale basis worden aangesloten en een bijdrage leveren aan de dagbestedingsdoelstellingen.

Ontwikkelingsmogelijkheid inwoner centraal

De ontwikkelingsmogelijkheid en het talent van de deelnemer staat centraal. Dat maakt dat dagbesteding zinvol moet zijn en waarde toevoegt, zowel aan het leven van de deelnemer als aan de samenleving. Ieder heeft een eigen startpunt én een eigen eindpunt. We realiseren ons dat een stabiele basis waarbij er thuis rust is en de financiën op orde zijn er voor zorgt dat de ruimte voor groei er ook daadwerkelijk is. Waardeer daarom verbetering van sociale situatie en kwaliteit van leven: van hieruit zijn ontwikkelingsmogelijkheden weer verbeterd. In een aantal gevallen is (klassieke) dagbesteding het eindpunt. De gemeente werkt samen met zorgaanbieders en met partners (organisaties en bedrijven) die echt iets te bieden hebben voor de doelgroep. Het plan is ontwikkelingsgericht met mogelijkheid tot uitstroom naar het eindpunt waar de inwoner met zijn of haar talenten het meest tot zijn of haar recht komt.

Verantwoordelijkheid primair bij deelnemer

Regie en verantwoordelijkheid ligt bij de deelnemer daar waar mogelijk en dit wordt (tijdelijk) overgenomen waar nodig. We houden rekening met en bieden ruimte voor een mogelijke terugval. Hoe beter die wordt opgevangen, hoe minder deze een rol zal gaan spelen. Dat betekent switchen in de keten praktiseren. Samenwerking van professionals, buurtbewoners, verenigingen en middenstander vormen hierbij de basis. Hiervoor is nodig dat de route duidelijk is, bekendheid van mogelijkheden en samenvoegen en samenwerken in bestaande netwerken van vrijwilligers organisaties, zorgorganisaties en ondernemers. Partijen vanuit zorg, welzijn, werk, integratie, weten elkaar blindelings te vinden in een ketensamenwerking van dagbesteding>arbeidsmatige dagbesteding>betaald werk en vice versa. Maar ook in onderlinge samenwerking door arrangementen te maken en bij elkaar in te kopen. Vertrouwen is nodig. Dat lijkt een doodoener, maar dat is het niet.

De rol van werk en Werkkracht, in afstemming met maatschappelijke partijen/zorgaanbieders

Meer actieve betrokkenheid van potentiële werkgevers (aanbieders moeten over hun grenzen heen kijken). Van aanbieders mag verwacht worden dat ze creatiever met het opdoen van werkervaring omgaan. Arrangementen (plannen van aanpak met verschillende ontwikkelmodules, zowel gelijktijdige als opvolgende) richten zich waar mogelijk op werk en participatie. Het UWV wordt steviger meegenomen. Tussen Werkkracht en aanbieders van dagbesteding is inrichting van een soepele samenwerking nodig om het proces van dagbesteding naar beschut werk en andersom goed georganiseerd te hebben.

Sturing

De regie ligt bij de gemeente. Verwachtingen, zowel naar ketenpartner als door de ketenpartner naar de inwoner, vooraf scherp hebben. Hierin ambitieus zijn. Zowel proces en inhoud moeten betrouwbaar zijn en duidelijk.

De leidende principes geven richting aan de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en partijen die deze inwoners ondersteunen. Partners handelen in overeenstemming met leidende principes. De gemeente stuurt op partners op basis van de leidende principes. Goede monitoring van resultaten (zowel inhoudelijk als financieel): we moeten uiteindelijk ook kunnen aangeven wat het oplevert. Tevredenheid kandidaten is daarbij niet alles bepalend.

Financieel

Flexibele invulling van het product (niet steeds tegen financiële 'grenzen' hoeven aan te lopen). Financieel zijn er geen (of minder) belemmeringen. Dat betekent mogelijk één breed budget, gevuld met middelen vanuit de verschillende domeinen.

De lerende organisatie

Een continue ontwikkeling van het product is nodig (lerend sociaal domein). Als we een product hebben voor 2021 zijn we bij wijze van spreken al vanaf 1 januari bezig om dit verder te ontwikkelen. Daarvoor is nodig:

- Een leerlijn ontwikkelen voor organisaties en gemeente Ede. Het lerende sociaal domein moet daarbij meer naar buiten en in de maatschappij ideeën en ervaringen ophalen.
- Een goede monitoring (gericht op het in kaart brengen van inhoudelijke resultaten) van belang.

BIJLAGE 1 Resultaat interne digitale brainstorm: de bouwstenen van de visie.

Met medeneming van de externe input uit de enquête (B)aanzet

MOTTO'S

Je bent van waarde voor de maatschappij.	Iedereen is nodig!
Alle bijzondere inwoners van Ede dragen bij!	Niemand aan de zijkant!
Een kaartenbak met talent!	Ieder talent benut!
Ieder talent gewaardeerd!	We gaan echt werk maken van participatie.

1. Bouwstenen op basis van genoemde Kernwaarden

Bouwsteen 1 **Rode draad: in de Edese samenleving**

- Informele ondersteuning is duurzaam.
- Iedereen kan meedoen in de Edense samenleving op het niveau dat hemzelf past.
- Collectief en samen: in de wijk/buurt en uitgaan van wat er al is.

Bouwsteen 2 **Rode draad: verantwoordelijkheid en ontwikkeling**

- Regie en verantwoordelijkheid bij de deelnemer daar waar mogelijk en (tijdelijke) overname waar nodig. Gericht op zelfstandigheid en zelfontplooiing.
- Persoonlijke waarde voor inwoner op basis van zijn of haar eigen mogelijkheden afgestemd op de behoefte van de burger.
- De ontwikkelingsmogelijkheid en het talent van de deelnemer staat centraal.
- Aanbieders hebben verantwoordelijkheid om samen met inwoner zorg te dragen voor het bovenstaande.

Bouwsteen 3 **Rode draad: flexibiliteit**

Flexibel: zowel wat betreft inzet van middelen als inzet van vormen van ondersteuning in de keten

Bouwsteen 4 **Rode draad: kosten**

- Opbrengst die voor hemzelf en de samenleving reëel is tegen kosten die in verhouding staan met de geleverde inspanning door de betrokken partner.
- Betaalbaar voor iedereen.

Bouwsteen 5 **Rode draad: kernwaarden op zichzelf**

Respect. Kennis. Uitdaging. Vernieuwend. Betrouwbaar.

2. Bouwstenen op basis van de (invloed van de) Leidende principes

Bouwsteen 1 **Leidend principe: Niemand is normaal**

- Richtinggevend voor maatwerk om mee te doen in de Edese samenleving.
- Verschil mag er zijn, maar wel realistisch zijn over wat mensen kunnen.
- Voor iedereen is er de mogelijkheid om deel te nemen in de maatschappij en een bijdrage te leveren (met ondersteuning die past).
- Juist degene die "niet normaal" is kan met ondersteuning van betekenis zijn voor anderen in een buurt.
- Voor al onze bijzonder unieke inwoners is een plekje te vinden waar ze op hun eigen wijze een bijdrage kunnen leveren.

Bouwsteen 2 **Leidend principe: Informele ondersteuning is duurzaam**

- Organiseren van dagbesteding ook door informele verbanden, niet alleen professionals.
- Kies voor vaste ondersteuning door professionals als mensen bijv. hun financiën niet kunnen regelen. Dat is voor de samenleving goedkoper dan het hen zelf te laten doen.
- Als basisvoorwaarden eerst op orde moeten zijn dan is veel preventiever gaan werken nodig: ondersteunen daar waar het probleem start.
- Wanneer er een netwerk van duurzame informele ondersteuning bestaat in Ede dan ontstaat de mogelijkheid bewoners aan elkaar te koppelen en mensen met ontwikkelingsmogelijkheden een passende tijdsbesteding te geven, b.v. aansluiten bij een vrijwilligersclub in een buurt die klussen doet voor ouderen. Voorwaarde hierbij is dat je deze vrijwilligers schoolt en met enige regelmaat begeleidt.

Bouwsteen 3 **Leidend principe: Basisvoorwaarden eerst op orde**

- Iedereen heeft recht en kans om mee te doen, werk en participatie voorop.
- Een zinvolle dagbesteding *is* een basisvoorwaarde.
- We realiseren ons dat een stabiele basis waarbij er thuis rust is en de financiën op orde zijn er voor zorgt dat de ruimte voor groei er ook daadwerkelijk is. Toets daarom of inwoner financieel zelfredzaam is, kan hij of zij zelf zijn financiën beheren? Laat dat professionals doen, met ondersteuning van het netwerk en de sociale basis.

Bouwsteen 4 **Leidend principe: Onze ondersteuning is efficiënt, gericht op zelfstandig functioneren en eigenlijk gebruik**

- Zelfstandig functioneren is gericht op zelfstandigheid in Edese samenleving.
- Dit is voor hen weggelegd die het ook kunnen en begrijpen.
- Zelfredzaam is een term die discussie kan geven: volledig zelfstandig versus zo zelfstandig mogelijk met (informele) ondersteuning waar nodig.
- Zinvolle dagbesteding met inzet op eigen kracht op talenten en structuur over de week leidt tot zelfstandigheid en mogelijk tot uitstroom.

Bouwsteen 5 **Leidende principes: Gemeente aan zet. En: partnerschappen met partners die onze visie onderschrijven**

- Gemeenten sturen op inhoud van de visie. Sturen is niet alleen op kwaliteitsnormen/tarieven.
- Partners handelen in overeenstemming met leidende principes. Dit is essentieel voor een samenwerking. Toegang tot alle voorzieningen moet vanuit de gemeente geregeld worden en getoetst.
- Voor al onze bijzonder unieke inwoners is een plekje te vinden waar ze op hun eigen wijze een bijdrage kunnen leveren. Deze plekken realiseren we met/bij partners die dat zien en de mensen ondersteunen bij hun groei. Ze werken samen met ons aan doorstroming richting zo regulier mogelijk werk.

Bouwsteen 6 **Algemeen over de leidende principes**

- De leidende principes geven richting aan de eigen verantwoordelijkheid van inwoners en partijen die deze inwoners ondersteunen.
- Een pro-actieve houding vanuit ketenpartners, waarbij aanwezige kwaliteiten van inwoners zo goed mogelijk benut worden.

3. **Bouwstenen op basis van de 5 programmalijnen:**

Bouwsteen 1 **Lijn 1: Sterke sociale basis**

- Organisatie "informele" dagbesteding door inwoner. Dagbesteding bij ons in de buurt is normaal. Voor een heel groot deel is dit waar en kan er veel geregeld worden vanuit de buurt. Maar de vrijwilligers moeten ook leren dat opschalen soms beter is dan zelf doorgaan. NB: het bestand van vrijwilligers is niet onuitputtelijk.
- Duidelijke rolafbakening. Een sterke sociale basis vraagt nog veel inspanning, vraagt het een en ander van de buurt en samenleving. Per wijk is deze minder of beter ontwikkelt. Innovatieve dagbesteding kan een rol spelen in de buurt. Kijk maar naar De Proosdij.
- Er is nog veel werk nodig om de sterke sociale basis nog beter op orde te krijgen, (lijn 1) zodat mensen met een ontwikkelingsvraag in Ede naar een laagdrempelige plek kunnen waar ze zich kunnen ontwikkelen, of in de thuissituatie (zelfredzaam) met ondersteuning zich veilig weten en kunnen ontwikkelen (lijn 2)

Bouwsteen 2 **Lijn 2 Passende ondersteuning gericht op zelfredzaamheid**

- (Innovatieve) dagbesteding *is* lijn 2. In hele nauwe samenwerking met lijn 1. Maar ook met de andere lijnen zijn er raakvlakken: eigen regie en verantwoordelijkheid (lijn 3) en samenwerking/afstemming tussen verschillende partijen, zorg en werkgerelateerd (lijn 4).
- Meedoen in de edese samenleving met werk /participatie voorop. Wel eerst vaststellen of iemand zelfredzaam is en of het goede beeld er is van de leefsituatie van de inwoner: verwachtingen managen.

Bouwsteen 3 **Lijn 3 Toegang, routing en regie**

- Sturen op partners obv leidende principes.
- Zorg voor de inwoner dat hij/zij weet wat de route is, naar de gemeente en daarbinnen. Maar laat vooral de professional het woord doen naar de inwoner over zijn vakgebied en niet de regisseur en laat de regisseur bewaken dat de gemaakte afspraken nagekomen worden. De regisseur loopt ernaast en bewaakt, wordt geïnformeerd over de voortgang op het plan van aanpak.

Bouwsteen 4 **Lijn 4 Werken in netwerken: samenwerking, sturing en bekostiging**

- Switchen in de keten praktiseren: Ketensamenwerking dagbesteding>arbeidsmatige dagbesteding>betaald werk en vice versa.
- Samenwerking van professionals, buurtbewoners, verenigingen en middenstander vormen hierbij de basis. Hiervoor is nodig dat de route duidelijk is, bekendheid van mogelijkheden en samenvoegen en samenwerken in bestaande netwerken van vrijwilligers organisaties, zorgorganisaties en ondernemers.

Bouwsteen 5 **Lijn 5 Een lerend sociaal domein**

- Leerlijn ontwikkelen voor organisaties en Gemeente Ede. Het lerende sociaal domein meer naar buiten en in de maatschappij ideeën en ervaringen ophalen.
- Een continue ontwikkeling van het product (lerend sociaal domein) is nodig: als we een product hebben voor 2021 zijn we bij wijze van spreken al vanaf 1 januari bezig om dit verder te ontwikkelen. Daarvoor is een goede monitoring (gericht op het in kaart brengen van inhoudelijke resultaten) van belang.

4. Bouwstenen op basis van ervaringen **(B)aanzet**

Bouwsteen 1 **Verwachtingen scherp**

Verwachtingen vooraf scherp hebben (wat mij betreft ook heel nadrukkelijk toeleiding naar werk - daar waar mogelijk). Hierin ambitieus zijn.

Bouwsteen 2 **Kwaliteiten en mogelijkheden deelnemers**

- Ga uit van kwaliteiten en mogelijkheden van deelnemers.
- Ga uit van de ontwikkelingsbehoefte en mogelijkheid van de deelnemer en houdt altijd rekening en ruimte voor een mogelijke terugval. Hoe beter die wordt opgevangen, hoe minder deze een rol zal gaan spelen. Verantwoordelijkheid bij klant/inwoner leggen.

Bouwsteen 3 **De factor werk**

- Meer actieve betrokkenheid van potentiële werkgevers (aanbieders moeten over hun grenzen heen kijken). Je mag ook van aanbieders verwachten dat ze creatiever met het opdoen van werkervaring omgaan. Arrangement gericht op werk en participatie.
- Duidelijkheid over de rol van Werkkracht (wat mag je wel/niet van Werkkracht verwachten). Vraag daarbij: afstemming jobcoaches van Werkkracht tot jobcoaches van aanbieders.
- Wat voor Werkkracht het belangrijkste is, dat er een soepele overgang is van dagbesteding naar beschermt werk en andersom.
- UWV steviger meenemen.
- Samenwerking zorgaanbieders en verbreding met partners (organisaties en bedrijven) die echt iets te bieden hebben voor de doelgroep ontwikkelingsgericht en mogelijkheid tot uitstroom naar met name vrijwilligerswerk.

Bouwsteen 4 **Beweging in de keten**

- Partijen sociale basis hierin meenemen.
- De inzet van meerdere interventies/componenten: dagbesteding, begeleiding/coaching, vervoer. Arrangementen samenstellen door bij elkaar te kunnen inkopen.
- Zo lokaal mogelijk.
- Regie bij de gemeente.
- Flexibele invulling van het product (niet steeds tegen 'grenzen' hoeven aan te lopen) In het verlengde hiervan: op- en afschalen waar mogelijk/nodig. Of werk of dagbesteding: welke grens je ook legt, daar (financiën) zit altijd de hobbel die genomen moet worden.
- Wat voor Werkkracht het belangrijkste is, dat er een soepele overgang is van dagbesteding naar beschermt werk en andersom. Dat wordt nu nog als een belemmering ervaren (2 aparte partijen en potjes). Aandacht voor de keten UWV-Werkkracht-"dagbesteding (B)aanzet"-reguliere dagbesteding. Iedereen die wel naar betaald werk zich kan ontwikkelen: goede samenwerking met Werkkracht en warme overdracht. - Vertrouwen naar elkaar toe (lijkt een dooddoener, maar dat is het niet).
- Mensen echt leren kennen zodat ze bij een organisatie horen en hun waarde wordt gezien is volgens mij cruciaal. Dat pleit voor langdurige verbintenissen bij organisaties die dat ook belangrijk vinden.

Bouwsteen 5 **Over resultaten**

- Groei (tot) zelfstandigheid en zelfredzaamheid.
- Groei op de participatieladder is ook een resultaat. Waardeer verbetering van sociale situatie en kwaliteit van leven, van hieruit zijn ontwikkelingsmogelijkheden weer verbeterd.
- Goede monitoring van resultaten (zowel inhoudelijk als financieel): we moeten uiteindelijk ook kunnen aangeven wat het oplevert. Tevredenheid kandidaten is daarbij niet alles bepalend.

DROMEN

Partijen vanuit zorg, welzijn, werk, integratie, weten elkaar blindelings te vinden. De vraag van de inwoner is daarbij het uitgangspunt. Domeinoverstijgend werken is daarvan een logisch gevolg. Financieel zijn er geen (of minder) belemmeringen --> in de praktijk betekent dit mogelijk één breed budget dat hiervoor beschikbaar wordt gesteld.

Een soepele overgang is van dagbesteding naar beschermt werk en andersom. Hoe lossen we dat op. Beoordeel de mensen op hun maatschappelijke bijdrage, niet op wat ze niet kunnen.

Mijn droom is dat dagbesteding :

- blijft voor hen die dat nodig hebben een bezigheidstherapie, omdat ze daar juist gelukkig van worden
- dat deze bezigheidstherapie onderverdeeld wordt in verschillende niveaus van inspanning en kunnen
- dat dagbesteding zich ontwikkelt naar aangepast werk in een bedrijf is dit inclusief bedoeld of toch een vorm van uitsluiting voor hen die dat kunnen (dit is dan het hoogste niveau en einddoel)
- dat dit gebeurt in kleine verantwoorde stappen
- dat de betrokken medewerker zich veilig, blij en gelukkig voelt bij de ontwikkeling die hij doormaakt.
- dat we niet gaan pushen omdat het financieel beter is, we blijven naar de mensen kijken.
- ik zie een soort ontwikkellijijn / carrièrelijn in de dagbesteding: die zal er vast al wel zijn maar wellicht moet die geprofessionaliseerd worden.

In Ede spreken we niet meer over dagbesteding.

Iedere wijk heeft zijn of haar plek waar bewoners samen komen, elkaar ontmoeten, klusjes voor elkaar en er toe doen. De ontmoetingsplekken worden gerund door buurtbewoners, vrijwilligers en professionals. Iedereen levert een bijdrage op zijn/haar manier.

In iedere wijk is een laagdrempelige plek waar mensen samenkomen voor gesprek en aandacht voor elkaar. Er is zorg voor elkaar, buurtbewoners worden geholpen met boodschappen en klusjes. Voor buurtbewoners met een beperking is er begeleiding en een zinvolle dagbesteding die op maat is. Zij doen mee in het doen van klussen en boodschappen vooranderen. Vrijwilligers worden begeleid door professionals. Het streven is mensen zo lang als mogelijk en echt verantwoord is uit de professionele zorg te houden. Belangrijk hierbij is ondersteuning van professionele zorg op locatie.

Tevens is er een buurtmoestuin, waaraan iedereen voor wie dit past zijn steentje bijdraagt en de opbrengst wordt verkocht voor een redelijke prijs.

Deze plek is zo leuk en waardevol dat zelfs de meest sceptische buurtbewoner er naartoe komt.

Iedereen in Ede doet mee op een passend niveau.

We weten wie op zijn plek zit en hebben een plan voor de komende periode.

Er is positieve beweging, door de goede voorbeelden staan werkgevers in de rij en trekken hand in hand op met de aanbieders van dagbesteding.

De gemeente heeft slechts een faciliterende rol, waarbij we niemand uit het oog verliezen.